MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 57: Jesteśmy antyczni?

Tematyka

Program dotyczy antycznych inspiracji i nawiązań, które można odnaleźć w kulturze polskiej i światowej. Dyskutanci ukazują, jak na przestrzeni wieków w różnych dziedzinach życia kulturalnego w Polsce a także w wybranych innych krajach aplikowano odniesienia do kultury antycznej, czy to w wersji klasycznej czy też nieklasycznej, jak chociażby egipskiej. Zwracają uwagę jakie były historyczne uwarunkowania takich inspiracji oraz na jak wielu płaszczyznach życia można takie odniesienia odnaleźć.

!

Wykorzystaj w przygotowaniu swoich wykładów lub lekcji szkolnych poniższe propozycje oraz program:

- cały odcinek: https://youtu.be/liKoAcAPXOA
- zwiastun programu: https://youtube.com/shorts/V62I-JDm9FQ?feature=share

Zagadnienia wstępne

Sugeruje się rozpoczęcie bloku zajęć od burzy mózgów na temat – z czym kojarzy nam się antyk i antyczność.

Podzielenie uczestników zajęć na grupy, w których uczestnicy mają zebrać informacje i skojarzenia intuicyjne, a następnie przedstawić je na forum dotyczące antycznej: Grecji, Rzymu, Egiptu.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 57: Jesteśmy antyczni?

Część 1/3:
Czy Stalin był faraonem? Polityka i antyk.

Emisja pierwszej części programu: **(0:24–15:20)**

Pytania i zagadnienia do dyskusji

1. Kto (widoczny na grafice obok) jako pierwszy opisał historię księcia Kraka oraz księżniczki Wandy?
2. Jakie nawiązanie do starożytności możemy odnaleźć w postaci księcia Kraka naszkicowanej przez Wincentego Kadłubka?
3. Jaki jest mechanizm powstawania niestworzonych, dziwnych, często legendarnych interpretacji przeszłości?
4. W jakim sensie można powiedzieć, że współcześnie władcy totalitarni czy też autorytarni stylizowali się na absolutnych władców starożytnych? Czy było to zamierzone? Jakie przykłady możemy podać?
5. Co to jest Paleta Narmera i co mówi nam ona o koncepcji przedstawiania władców? Czy w czasach późniejszych wykorzystywano takie koncepcje?
6. Jakie nawiązania do antyku możemy odnaleźć w przypadku kształtowania wizerunku Józefa Stalina?
7. Jakie nawiązania do antyku możemy odnaleźć w przypadku kształtowania wizerunku Benito Mussoliniego?
8. Jaki sens ma stylizowanie polityków na antycznych władców i w ogóle nawiązywanie do zamierzchłych antycznych czasów?

[1]

Aleksander Lesser, Wincenty Kadłubek

[2]

Paleta Narmera

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 57: Jesteśmy antyczni?

Część 2/3:
W Krakowie, nad Nilem...

Emisja drugiej części programu:
(15:20–26:25)

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

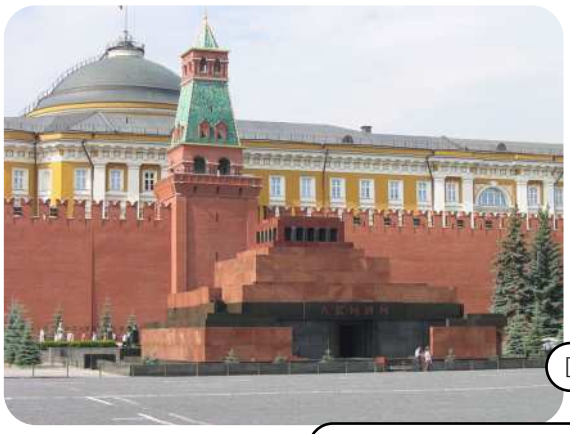
9. Jaki budynek przedstawiony jest na zdjęciu [3]? Jakie tu możemy znaleźć odniesienie do antyku?

10. Na zdjęciu [4] widoczny jest znajdujący się w Krakowie tzw. „Dom egipski". Jaka historia wiąże się z tym miejscem?

[3]

Mauzoleum Lenina

[4]

Dom egipski w Krakowie

[5]

Kamienica pod Pająkiem

11. Jakie antyczne nawiązania możemy odnaleźć w „Kamienicy pod Pająkiem" przy ulicy Karmelickiej w Krakowie zaprojektowanej przez Teodora Talowskiego?

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 57: Jesteśmy antyczni?

12. Jak możemy interpretować porównanie Wawelu do Kapitolu? Jaki był w przeszłości cel takich zestawień?

13. Jakie uzasadnienie miało to, że w przeszłości o Krakowie mówiono jako o małym czy też drugim Rzymie?

14. Jak koncepcja sarmatyzmu i sarmatów wpasowuje się w koncepcję kształtowania tożsamości polskiej opierającej się na czasach antycznych?

15. Jakie nawiązania do antyku znajdujemy w koncepcji i samym założeniu Kalwarii Zebrzydowskiej?

[6]

Kalwaria Zebrzydowska, Kaplice Ukrzyżowania, Zdjęcia z Krzyża i Złożenia Chrystusa do Grobu

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 57: Jesteśmy antyczni?

Część 3/3:
Ostatnia Rzymianka

Emisja trzeciej części programu: **(26:25–37:15)**

[8] Jan Brożek

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

16. Jakiego znanego polskiego magnata żyjącego w XVI i XVII wieku przedstawia poniższy obraz [7]? W jaki sposób jego osoba łączy się z antykiem?

17. Kim był Jan Brożek?

18. Jaki był kontekst zainteresowania się antykiem nieklasycznym w XIX wieku czy też jak to się czasem określa egiptomanii?

19. Czym charakteryzował się nurt parnasizmu?

20. Jak nazywał się pierwszy polski wybitny egiptolog widoczny na zdjęciu [9]?

21. Jaki był wpływ Karoliny Lanckorońskiej jeśli chodzi o polskie badania nad antykiem i szerzenie wiedzy o tej kulturze?

[7] Mikołaj Zebrzydowski

[9] Tadeusz Smoleński

[10] Karolina Lanckorońska

Podsumowanie

1. Słownik postaci i terminów:

Jean-Bédel Bokassa – wojskowy, polityk i przywódca środkowoafrykański. W latach 1966–1976 prezydent Republiki Środkowoafrykańskiej, a w latach 1976–1979 cesarz Cesarstwa Środkowoafrykańskiego, które sam powołał. Po odsunięciu od władzy skazany na długoletnie więzienie za zbrodnie popełnione w okresie swych rządów. Rządząc, często wizerunkowo nawiązywał do Napoleona I.

Teodor Talowski – żyjący w latach 1857–1910 wybitny polski architekt tworzący głównie we Lwowie oraz w Krakowie. Projektowane przez niego kamienice bardzo często zawierały na fasadach elementy symboliczne.

Sfinks – wiązane ze starożytnym Egiptem mityczne stworzenie przedstawiane zazwyczaj jako lew z ludzką głową.

Rokosz sandomierski – zbrojne powstanie polskiej szlachty przeciwko królowi Zygmuntowi III Wazie, które przeobraziło się w wojnę domową toczoną w latach 1606–1607 zakończoną zwycięstwem króla.

Mikołaj Zebrzydowski – żyjący w latach 1553–1620 magnat pełniący liczne funkcje państwowe, m.in. marszałka Trybunału Głównego Koronnego, starosty generalnego krakowskiego czy też wojewody krakowskiego. Wykształcenie zdobył w Kolegium Jezuitów w Braniewie. Od początku XVII wieku stanął w znaczącej opozycji w stosunku do króla Zygmunta III Wazy i w okresie tym był przywódcą wystąpień i rokoszy przeciw królowi. Pod koniec życia odsunął się od życia politycznego. Ufundował Kalwarię Zebrzydowską wraz z sanktuarium i klasztorem.

Jan Brożek – żyjący w latach 1585–1652 uczony – matematyk, astronom, lekarz, związany z Akademią Krakowską (dzisiejszym Uniwersytetem Jagiellońskim), w której pełnił również funkcję rektora.

Felicjan Faleński – żyjący w latach 1825–1910 polski pisarz, poeta, dramatopisarz związany z nurtem parnasizmu.

Tadeusz Smoleński – żyjący w latach 1884–1909 uczony, historyk, pierwszy polski egiptolog.

Karolina Lanckorońska – żyjąca w latach 1898–1902 polska historyk i historyk sztuki, przed II wojną światową związana z Uniwersytetem Jana Kazimierza we Lwowie. Podczas wojny działaczka konspiracyjna, członkini Armii Krajowej. Aresztowana i osadzona w obozie koncentracyjnym Ravensbrück. Po II wojnie osiadła we Włoszech, gdzie kontynuowała pracę naukową oraz działała na rzecz wspomagania nauki polskiej, również na emigracji, czego przykładem był chociażby założony przez nią Polski Instytut Historyczny w Rzymie.

2. Cele dydaktyczne:

- Uświadomienie jaki wpływ na współczesną kulturę i sztukę ma kultura antyczna (odniesienie do PRK P6S_WK)
- Rozwinięcie umiejętności analitycznych dotyczących odnajdywania historycznych inspiracji w późniejszej sztuce (odniesienie do PRK P6S_UW)

3. Sugerowana literatura uzupełniająca:

L. Zinkow, *The 'Egyptian House', Hans Makart and Cleopatra from Krakow*, Studies in Ancient Art. And Civilization 15, 2011

L. Zinkow, *Kilka uwag o kulturotwórczych aspektach odkryć archeologicznych w Egipcie*, Prace Komisji Filologii Klasycznej PAU 2015

F. Chmielewski, *Motywy antyczne niedostrzegane? „Antykizujce" godł międzywojennych krakowskich kamienic a „klasyczne" motywy w polskim malarstwie i grafice lat 20. I 30. XX wieku*, Pamiętnik Sztuk Pięknych nr 17, 2022

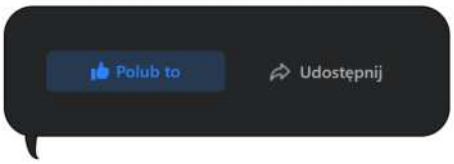
Antyk w polskiej sztuce i kulturze artystycznej XX i początku XX wieku, Pamiętnik Sztuk Pięknych, r 1/ Wydawnictwo TAKO 2022

Antyczne źródła kultury współczesnej, red. K. Korus, Prace Komisji Filologii Klasycznej PAU nr 50, 2021

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 57: Jesteśmy antyczni?

Korzystając z materiałów, nie zapomnij o subskrypcji kanału „**Historia dzieje się!**” na Youtube:
https://www.youtube.com/@historiadziejesie2380
(obok przycisku „subskrybuj” naciśnij też dzwoneczek, by dostawać informacje o nowych odcinkach)

Prosimy – zalajkuj profil Facebookowy „**Historia dzieje się!**” i daj znać innym, jeśli program Ci się podobał (udostępnij):
https://www.facebook.com/Historiadziejesie

Materiały dydaktyczne opracował: dr Konrad Oświecimski
Opracowanie graficzne: Joanna Zawadzka

Publikacja sfinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla Społeczeństwa” nr projektu NdS/537149/2021/2022, kwota finansowania 873 080 zł (całkowita wartość projektu).

zespół kierujący projektu:
dr Paweł Nowakowski
dr Łukasz Burkiewicz
dr Konrad Oświecimski
mgr Tomasz Konturek

Fundacja Ignatianum

Wykorzystane materiały ilustracyjne:

[1] Aleksander Lesser, Wincenty Kadłubek, https://pl.wikipedia.org/wiki/Wincenty_Kadłubek#/media/Plik:Aleksander_Lesser_-_Portret_Wincentego_Kadłubka_w_stroju_duchownym.jpg ..... str. 2

[2] Paleta Narmera, https://pl.wikipedia.org/wiki/Paleta_Narmera#/media/Plik:Narmer-Palette_ROM-gamma.jpg ..... str. 2

[3] Mauzoleum Lenina, źródło: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mauzoleumlenina.jpeg (lic. CC Attribution-Share Alike 3.0 Ub; s. 150) ..... str. 3

[4] Dom egipski w Krakowie, fot. Zygmunt Put, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Egipski_(Egyptian)_tenement_house,_10_Retoryka_street,_Krakow,_Poland.jpg (lic. CC Attribution-Share Alike 4.0) ..... str. 3

[5] Kamienica pod Pająkiem, fot. Cancre, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pod_Paj%C4%85kiem01.jpg (lic. Attribution-Share Alike 4.0 International) ..... str. 3

[6] Kalwaria Zebrzydowska, Kaplice Ukrzyżowania, Zdjęcia z Krzyża i Złożenia Chrystusa do Grobu, fot. Ludwig Schneider, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kalwaria_Zebrzydowska_033.jpg (lic. CC Attribution-Share Alike 3.0 Unported) ..... str. 4

[7] Mikołaj Zebrzydowski, https://pl.wikipedia.org/wiki/Miko%C5%82aj_Zebrzydowski#/media/Plik:Miko%C5%82aj_Zebrzydowski.jpg ..... str. 5

[8] Jan Brożek, https://pl.wikipedia.org/wiki/Jan_Bro%C5%BCek#/media/Plik:Jan_Bro-Cek_portr.png ..... str. 5

[9] Tadeusz Smoleński, https://pl.wikipedia.org/wiki/Tadeusz_Smoleński#/media/Plik:01900s_0480_Tadeusz_Smoleński.jpg ..... str. 5

[10] Karolina Lanckorońska, https://pl.wikipedia.org/wiki/Karolina_Lanckorońska#/media/Plik:Karolina_Lanckorońska.jpg ..... str. 5